

Först hämtade de aktivisterna

Klockan fem på eftermiddagen den 25 mars omringades Rümeyşa Öztürk av sex maskerade personer på gatan utanför sitt hem i Massachusetts, USA. Under protester och med handklovar fördes hon bort i en omärkt bil. Senare flögs hon iväg 2400 kilometer till en arrest i en annan delstat.¹

Öztürk är en 30-årig turkisk doktorand i barnpsykologi, snart färdig, som har studerat i USA sedan 2018. Kidnappningen utfördes av agenter från departementet för "inrikes säkerhet", DHS (*Homeland Security*, ironiskt namn). I strid med lagen gavs hon under det första dygnet ingen möjlighet att kontakta omvärlden, inte heller en förklaring. Senare visade det sig att hon redan före kidnappningen hade frångått sitt uppehållstillstånd, utan att hon fått meddelande om saken.

Först efter sex och en halv veckor i fängelse, 9,5, släpptes Öztürk, sedan en federal domare slagit fast att det saknades grund för att internera henne. Delar av rättsväsendet fungerar med andra ord, åtminstone bitvis.

Öztürks "brott" var tydligen en artikel i en studenttidning ett år före arresteringen, i mars 2024. I texten kritiserade hon och tre andra skribenter sitt universitets passivitet i förhållande till Israels krigsbrott i Gaza. Artikeln renderade Öztürk en uthängning på Canary Mission, en anonym pro-israelisk angiverisajt som publicerar namn och adresser på påstådda fiender (så kallad *doxing*).² DHS verkar använda denna och liknande trakasseri-sajter som underlag för sin utrensningsskampanj.

Rümeyşa Öztürk (i vit kappa) fångslas av civilklädda, maskerade poliser. Bild från en övervakningskamera.

Öztürk är nu ett av de mest kända av de hundratalen offren för Trump-administrationens bärsärkagång mot Palestinasympatisörer. Kritik av Israels förintelse av Gaza stämplas schematiskt – i linje med Netanyahus retorik – som "stöd för Hamas". Utländska studenter utan fullt USA-medborgarskap hör här till de enklaste målen. Öztürk, en timid person som inte ens deltagit i de utbredda demonstrationerna på universiteten, framtogs sitt visum och fängslades utan rättsprocess trots att inrikesministeriet redan före det medgett att det i hennes fall inte finns några bevis för "terrorkopplingar". Över tusen nya fall där utländska studenter på mer eller mindre fabricerade grunder berövats sina uppehållstillstånd har hittills blivit kända. Av dem antas åtminstone 400 ha att göra med aktivism för Palestina.

Brottsliga är med andra ord inte de utpekade studenterna, utan den myndighet som i strid mot (ännu) gällande lagar verkställer Trumps löfte under valkampanjen i maj i fjol, under ett möte med sina judiska sponsorer: "One thing I do is, any student

¹ Se https://en.wikipedia.org/wiki/Detention_of_Rümeyşa_Öztürk

² https://en.wikipedia.org/wiki/Canary_Mission. Se även till exempel https://en.wikipedia.org/wiki/Betar_US

that protests, I will throw them out of the country.”

Metoderna för tankarna till både Ku Klux Klan och 1950-talets ökända mccarthyism (den så kallade ”Red Scare”). Till saken hör också att tiotals judiska organisationer i USA har tagit avstånd från Trump-lägreets instrumentalisering av påstådd antisemitism som svepskäl för attackerna på den grundlagsskyddade yttrandefriheten.

Som mest hölls pro-palestinska demonstrationer under våren 2024 på omkring 3 000 högskolor i USA. Kritiken mot fördrivandet och dödandet av civila (inklusive användning av svält som vapen) omfattas åtminstone i Europa av en bred skala av politiker, ledarskribenter och vanligt folk. Man kunde också påstå att representanter i USA för organisationer som Förenta Nationerna, Amnesty och Human Rights Watch i princip kunde fängslas och deporteras på samma grunder som de utländska studenterna.

Vi har också fall där turister och andra fängslats eller förvägrats inresa på grund av att de har kritiserat Trump på sociala medier. Juri von Bonsdorff, *Hufvudstadsbladets* korrespondent i Förenta Staterna, skrev nyligen att han antagligen inte vågar besöka Finland denna sommar eftersom det nu finns en reell risk att han inte får återvända till USA.

Åsiktsrepressionen i Trumplandia mot Öztürk, Mahmoud Khalil, Badar Khan Suri, Alireza Doroudi och många andra utländska studenter och forskare ställer vicepresidenten J.D. Vances beryktade utspel i februari i München, om påstådda hot i Europa mot yttrandefriheten, i en märklig dager. Vance, Trumps rottweiler, attackerade som känt en rad europeiska länder för att de har begränsat utrymmet för högerextremister.

Vågen av fängslanden i USA påminner också osökt om ”Als die Nazis”, en berömd text av pastor Martin Niemöller (1892–1984) om Hitlers utrensningar under 1930-talet:

*När nazisterna hämtade kommunisterna,
teg jag;
jag var ju ingen kommunist.*

*När de spärrade in socialdemokraterna,
teg jag;
jag var ju ingen socialdemokrat.*

*När de hämtade de fackliga,
lät jag bli att protestera;
jag var ju inte med i facket.*

*När de hämtade mig,
fanns det ingen kvar som kunde protestera.³*

Det juridiska maskineriet i USA är nu överbelastat av avvärjande processer där domare på olika nivåer försöker dämma upp Trumps stormflod av drakoniska presidentdekret. I april, före Öztürk, frigavs en annan fängslad student, den palestinska aktivisten Mohsen Mahdawi från Columbia University, efter två veckors olaglig arrest.

En president som Trump och hans krets skulle i en normalt fungerande demokrati tvingas avgå redan för en bråkdel av de skandalartade genvägar förbi gällande lag som de gjort sig skyldiga till. Man kan till exempel jämföra med Sydkoreas president Yoon Suk-Yeol, som avsattes den 4 april efter ett märkligt försök att införa krigslagar.

Även om en rad högskolor, bibliotek, museer och juridiska byråer böjt sig för det Trumpska påtryckningarna, växer också motståndet. Till exempel Harvard-universitetets vägran att anpassa sig, trots hot om indragna miljardstöd, kan möjligtvis få en katalyserande effekt.

Ändå är det tills vidare bara Trumps exceptionella experiment med världsekonomin – hans aggressivt kaotiska tullpolitik – som har stött på viss patull. Här finns en brittisk parallell: efter ett drastiskt budgetförslag om enorma skattelättnader tvingade börser 2022 premiärministern Liz Truss avgå efter bara 49 dagar på posten.

Det är ironiskt nog finansvärldens reaktion som får Trump att i viss mån tveka, inte protesterna mot hans uppenbara lögnar och brott. Mänskoräts- och laglighetsfrågor väger lätt så länge det republikanska partiet förblir hypnotiserat i sin personkult kring en impulsstyrd president, som enligt sin egen åsikt är ett ”stabilt geni”.

15.5.2025

3 Dikten förekommer i olika versioner. I en annan, ofta citerad, nämns inte socialdemokraterna, däremot judarna, och i den version som lanserades av politikern Howard Samuels i USA 1968, är kommunisterna och socialdemokraterna ersatta med ”katoliker” och ”protestanter”. Den i texten citerade versionen följer den på <https://martin-niemoeller-stiftung.de>.